

HE 109/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Suomen kirjastoseura kiittää lausuntopyynnöstä.

Yleisten kirjastojen toimintaedellytyksiin vaikuttavat eniten valtion kunnille osoittamat valtionosuudet ja viime kädessä kunnissa tehdyt päätökset kirjastoille suunnatusta rahoituksesta. Kuntaliiton tuoreen talousbarometrin mukaan kuntien talouden tila on tyypillisesti huono tai melko huono. Jo vuosina 2022–2023 valtion rahoitusosuus peruspalveluihin on pudonnut historiallisen alhaiselle tasolle.

Aluehallintoviraston mukaan puolella Suomen kunnankirjastoista on vaikeuksia selviytyä tehtävistään. Valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset tulevat lisäämään näiden kirjastojen määrää. Lukemisen edistäminen, digitaitojen opastus ja yhteisöllisyyden tukeminen on entistäkin haastavampaa, kun kirjastojen rahoitus laskee. Hallitusohjelmaankin kirjattu lukutaidon tukeminen on näissä olosuhteissa vaikeaa. Koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi on huomattava, että kirjastot ovat ainoa aikuisten lukutaitoa tukeva instituutio.

Lukemisen edistämistyössä kunnat ovat kiitettävästi liittyneet mukaan yhteiseen E-kirjastoon, ja on muistettava, että kunnat nyt myös rahoittavat sen toiminnan.

Suomen kirjastoseura on saanut yhteydenottoja kunnista, joissa esitetään kirjastopalveluiden lakkauttamista nykymuodossaan ja ratkaisuna palveluiden ostamista naapurikunnasta. Tällaisten ostopalveluiden hankkiminen tai palvelun järjestäminen yhteistoiminnassa kuntien välillä käy sekin yhä tukalammaksi. Kirjastoautojen - joiden hyödyntäminen niin ikään on kirjattu hallitusohjelmaan - osalta yhteistoiminta kuntien välillä on jo viety lähes äärimmilleen.

Valtion suorat OKM:n kautta kanavoitavat avustukset kirjastojen kehittämishankkeisiin, kirjastoautojen uusimiseen ja omatoimikirjastojen rakentamiseen ovat näkemyksemme mukaan jatkossa entistäkin tärkeämpiä ja kunnankirjastojen riippuvuus niistä kasvaa entisestään. Valtion rahoituksen jatkuvuus kirjasto- ja kulttuuriperintösektorin digitaalisen infrastruktuurin ylläpitämisessä ja myös kehittämisessä on tärkeää.

Leikkaukset muun kulttuurin avustuksissa ja kirjojen arvonnalisäveron nosto näkyvät viiveellä myös kirjastoissa.

Helsingissä 9.10.2024

Juha Manninen

toiminnanjohtaja